Lieta Nr.C33582220
Nr.CA-1720-21/22
ECLI:LV:RAT:2021:1105.C33582220.7.S

S P R I E D U M S

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2021.gada 5.novembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
apspriedes priekšsēdētāja tiesnese Inese Grauda,
tiesneši Mārtiņš Sviķis un Dace Jansone
izskatīja rakstveida procesā Brīvības bulvārī 34, Rīgā civillietu SIA "SENSOL" prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "NORTH FOOD GROUP" un /pers. C/ par parāda piedziņu sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību "NORTH FOOD GROUP" un /pers. C/ apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2021.gada 23.aprīļa spriedumu.

A p r a k s t o š ā

[1] 2020.gada 2.decembrī prasītājs SIA "SENSOL" cēla Rīgas rajona tiesā prasību pret atbildētāju sabiedrību ar ierobežotu atbildību "NORTH FOOD GROUP" (turpmāk – SIA "NORTH FOOD GROUP") un /pers. C/ par parāda piedziņu.

[1.1] /datums/starp prasītāju kā aizdevēju un atbildētāju SIA "NORTH FOOD GROUP" kā aizņēmēju noslēgts aizdevuma līgums Nr./numurs/, ar kuru laikā no 2019.gada 1.jūlija līdz 2019.gada 1.augustam prasītājs aizdeva atbildētājam SIA "NORTH FOOD GROUP" aizdevuma summu 500 000 EUR. Aizdevuma atmaksas termiņš tika noteikts 2019.gada 30.oktobris.

2020.gada 9.janvārī un 2020.gada 1.februārī tika noslēgta vienošanās par aizdevuma atmaksas termiņa pagarināšanu. Aizdevuma atmaksas termiņš tika pagarināts līdz 2020.gada 30.martam.

Atbilstoši līguma 2.6.punktam atbildētājs SIA "NORTH FOOD GROUP" ir apņēmies maksāt prasītājam procentus par aizdevuma summas izmantošanu, procentu likme ir noteikta 10% gadā no neatmaksātās aizdevuma summas.

Atbilstoši līguma 4.1.punktam atbildētājs SIA "NORTH FOOD GROUP" ir apņēmies maksāt prasītājam nokavējuma procentus, procentu likme ir noteikta 0,1% dienā no aizdevuma savlaicīgi neatmaksātās summas.

[1.2] Atbildētājs SIA "NORTH FOOD GROUP" nav izpildījis ar aizdevuma līgumu nodibināto saistību, nav veicis aizdevuma atmaksu noteiktajā apmērā un termiņā.

Atbilstoši Civillikuma 1843.pantam visi veiktie maksājumi ieskaitīti procentu apmaksai, pēc tam aizdevuma pamatsummas atmaksai. Procenti aprēķināti līdz pielīgtajai aizdevuma atmaksas termiņa iestāšanās dienai 2020.gada 30.martam.

Prasījuma summa ir 94 441,35 EUR, kas sadalās kā pamatparāds 85 855,78 EUR un līgumsods par laiku no 2020.gada 31.marta līdz 2020.gada 21.jūlijam 8585,58 EUR, līgumsoda summa samazināta līdz 10% no kapitāla.

[1.3] Aizdevuma līguma 4.5.punktā iekļauts atbildētāja /pers. C/ personiskais galvojums. Līdz ar to prasītājam ir tiesisks pamats vērst savu prasījumu pret atbildētāju /pers. C/ gadījumā, ja piedziņa no atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP" nav iespējama, neatmaksātās aizdevuma pamatsummas 85 855,78 EUR apmērā.

Pamatojoties uz Civillikuma 1587., 1590., 1591., 1651.pantu, 1652.panta pirmās daļas 3.punktu, 1692., 1693., 1694., 1698., 1753., 1756., 1757., 1765., 1934., 1943., 1946.pantu, prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP", bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no atbildētāja /pers. C/ prasītāja labā parādu 94 441,35 EUR, kas sadalās kā pamatparāds 85 855,78 EUR un līgumsods 8585,58 EUR, kā arī tiesas izdevumus 2261,12 EUR, kas sadalās kā valsts nodeva 2255,75 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 8,57 EUR; atzīt prasītāja tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos nokavējuma procentus (6% gadā) līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

[2] 2021.gada 15.janvārī Rīgas rajona tiesā tika saņemti atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP" paskaidrojumi, kuros atbildētājs prasību neatzīst.

[2.1] Atbildētājs nenoliedz, ka starp pusēm tika parakstīts /datums/aizdevuma līgums Nr./numurs/ un ka atbildētājs ir saņēmis no prasītāja naudu, no kuras 50 000 EUR nav atmaksājis, bet aizdevuma līgums saskaņā ar Civillikuma 1415.pantu ir absolūti spēkā neesošs kā pretējs labiem tikumiem.

[2.2] Konkrētajā lietā ir pielīgti procenti kopā ar līgumsodu. Turklāt līgumsods ir noteikts arī par nesamaksātajiem procentiem, tādējādi veidojot matemātisku progresiju. Šāds saimnieciski pārmērīgi apgrūtinošs līgums ir atzīstams par pretēju labiem tikumiem.

Konkrētajā lietā ir arī apstākļi, kas liecina par prasītāja centieniem izmantot atbildētāja spiedīgos apstākļus. Prasītājs nodarbojas ar meža velšu tirdzniecību. Tas ir sezonāla rakstura bizness, kur ar vasaras laikā gūto peļņu ir jāizdzīvo visu atlikušo gadu. Vienas sezonas izlaišana nozīmē bankrotu. Tas viss bija labi zināms prasītājam, kura sagatavotajā aizdevuma līguma 4.4.punktā ir norādīts, kādam mērķim aizdevums izmantojams.

[2.3] Pat, ja aizdevuma līgums būtu spēkā, tajā noteiktais līgumsods būtu absolūti spēkā neesošs, nevis samazināms līdz 10%. No Civillikuma 1716.panta trešās daļas izriet, ka vienošanās par tādu līgumsodu, kas pārsniedz 10% robežu, ir spēkā neesoša. Neviena tiesību norma neparedz kreditora vai tiesas tiesības samazināt līgumsodu, lai tiktu ievērota 10% robeža. Civillikuma 1724.^{1}pants atļauj tiesa līgumsodu samazināt tikai tad, ja vienošanās par līgumsodu ir spēkā. Turklāt nav saprotams, kāpēc prasītājs prasa līgumsodu tieši 10% apmērā.

[3] 2021.gada 15.janvārī Rīgas rajona tiesā tika saņemti atbildētāja /pers. C/ paskaidrojumi, kuros atbildētājs prasību neatzīst.

[3.1] Galvojums starp prasītāju un atbildētāju /pers. C/ nav noslēgts. Aizdevuma līguma puses ir atbildētājs SIA "NORTH FOOD GROUP" un prasītājs. Turklāt Civillikuma 1695.pants galvojuma līgumam prasa rakstisku formu.

[3.2] Aizdevuma līguma 4.5.punkts gan noteic, ka aizdevuma atmaksu kā privātpersona galvo /pers. C/, taču aizdevuma līguma rekvizītu daļā /pers. C/ nepārprotami ir parakstījies nevis savā, bet SIA "NORTH FOOD GROUP" vārdā.

[4] 2021.gada 15.februārī Rīgas rajona tiesā tika saņemta prasītāja atsauksme par atbildētāju paskaidrojumiem, kurā prasītājs uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma pilnā apmērā.

[5] 2021.gada 12.aprīlī Rīgas rajona tika tiesā saņemti atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP" papildu paskaidrojumi, kuros norādīts, ka atbildētājs plāno atmaksāt atlikušos 50 000 EUR, bet ne kā aizdevuma samaksu (jo aizdevuma līgums nav spēkā), bet, iespējams, saskaņā ar noteikumiem par netaisnu iedzīvošanos. Atbildētājs vērš uzmanību vēl uz citiem apstākļiem, kas apstiprina aizdevuma līguma nesavienojamību ar labiem tikumiem. No saņemtajiem 500 000 EUR atbildētājs ir jau atmaksājis 450 000 EUR. 2020.gada 23.maijā atbildētājs vērsās pie prasītāja ar aicinājumu rast konstruktīvu risinājumu attiecībā uz atlikušajiem 50 000 EUR. No atbildes secināms, ka prasītāju neinteresē pamatsummas atgūšana, bet gan procenti un līgumsods. Tas liecina par prasītāja motīviem, parakstot aizdevuma līgumu.

[6] Ar Rīgas rajona tiesas 2021.gada 23.aprīļa spriedumu prasība tika apmierināta daļēji; no atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP", bet piedziņas neiespējamības gadījumā no atbildētāja /pers. C/ prasītāja labā tika piedzīts neatmaksātais aizdevums 85 855,77 EUR, līgumsods 8585,58 EUR un tiesas izdevumi 2264,32 EUR, kopā 96 705,67 EUR; tika atzītas prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP", bet piedziņas neiespējamības gadījumā no atbildētāja /pers. C/ likumiskos 6% gadā no nesamaksātās pamatparāda summas, ņemot vērā nosacījumu, ka procentu pieaugums apstājas, sasniedzot pamatkapitāla lielumu; prasība daļā par pamatparāda 0,01 EUR piedziņu tika noraidīta.

[6.1] Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Civillikuma 1402., 1934.pantu un tiesību doktrīnas atziņām, nodibināja, ka atbilstoši /datums/aizdevuma līguma Nr./numurs/ 1.punktam prasītājs apņēmies izsniegt atbildētājam SIA "NORTH FOOD GROUP" aizdevumu pa daļām līdz 500 000 EUR meža vešu iepirkšanai, to saldēšanai, uzglabāšanai noliktavā, pārstrādei pēc klienta pieprasījuma, ogu taras iegādei, sagādes transporta iegādei un loģistikas pakalpojumu apmaksai. Prasītājs laikā no 2019.gada 1.jūlija līdz 2019.gada 1.augustam pārskaitījis atbildētājam SIA "NORTH FOOD GROUP" minēto summu, maksājuma mērķī norādot "aizdevums saskaņā ar Aizdevuma līgumu Nr./numurs/". Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka minēto naudas līdzekļu izsniegšana saistīta ar noslēgto līgumu.

[6.2] Pamatojoties uz Civillikuma 1415.pantu un tiesību doktrīnas atziņām, tiesa atzina, ka ne visas saistības, kas parādniekam ir smagas, ir uzskatāmas par spēkā neesošām. Attiecīgi līgumu var atzīt par labiem tikumiem pretēju vienīgi tad, ja līgums paredz vienam līdzējam tādus mantiska rakstura ierobežojumus vai pienākumus, kas ir absolūti nepieņemami no morāles un tiesiski ētisko principu viedokļa.

Tiesa ņēma vērā, ka civiltiesībās raksturīga līdzēju autonomija, kas tostarp neliedz vienai pusei uzņemties tādas saistības, kas vēlāk izrādās tai neizdevīgas. Minētais izriet arī no Civillikuma 1587.panta.

Šādos apstākļos tiesa atzina, ka vienīgi tiesiskā darījuma acīmredzama pretruna atbildētāja mantiskajām interesēm būtu pietiekama, lai uzskatītu aizdevuma līgumu par pretēju labiem tikumiem.

[6.3] Tiesa konstatēja, ka aizdevuma līgumā puses vienojās nevis par konkrētu aizdevuma summu, bet gan par tās maksimālo apmēru, līguma 2.1.punktā nosakot, ka atbildētājam SIA "NORTH FOOD GROUP" tiek izmaksāts aizdevums tādā apmērā, kādā to pieprasa atbildētājs. Ņemot vērā minēto, atbildētājam bija piešķirta plaša rīcības brīvība, lai izvērtētu, vai tas būs spējīgs atmaksāt pieprasīto naudas summu tam paredzētajā termiņā.

Puses saskaņā ar Civillikuma 1946.panta prasībām aizdevuma līguma 2.6.apakšpunktā vienojušās, ka prasītājs tiesīgs saņemt procentus par aizdevuma izmantošanu, kuru apmērs ir 10% no aizdotās summas. Tiesa norādīja, ka lietošanas procenti nav savstarpēji saistāmi ar līgumsodu, jo katram no tiem ir atšķirīgs mērķis. Lietošanas procentu institūta būtība izriet no Civillikuma 1759.panta 2.punkta, kurā paredzēti procenti par sveša kapitāla lietošanu, piešķirot kreditoram tiesības saņemt atlīdzību par naudas līdzekļu piešķiršanu, kurus viņš līdz aizdevuma atmaksas dienai nevar izmantot citu vajadzību īstenošanai. Savukārt līgumsods ir viens no saistību pastiprinājuma līdzekļiem, lai nodrošinātu, ka nokavējuma iestāšanās gadījumā darbojas papildu aizsargmehānisms saistību savlaicīgas izpildes veicināšanai. Ņemot vērā minēto, lietošanas procentu un līgumsoda vienlaicīga noteikšana līgumā ir atbilstoša normālai praksei, un pati par sevi neliecina par prasītāja vēlmi pārmērīgi pasliktināt atbildētāja mantisko stāvokli. Par likumsakarīgu atzīstams tas, ka prasītājs kā komersants vēlas saņemt noteiktu atlīdzību par naudas līdzekļu piešķiršanu. Turklāt procentu likme 10% no aizdotās aizdevuma summas nav uzskatāma par nesamērīgu.

Tiesa atzina, ka aizdevuma līguma noteikumi paredz līdzsvaru starp abu pušu interesēm, nenosakot atbildētājam tādus apgrūtinājumus, kas uzskatāmi par pretējiem ierastajai praksei un sabiedrības uzskatiem par morālām un ētiskām vērtībām.

Savukārt atbildētāja izteiktie iebildumi par līgumsoda samērīgumu varētu būt pamats atzīt līgumu par spēkā neesošu vienīgi daļā.

Lai gan atbildētājs šobrīd izsaka iebildumus par aizdevuma līguma pastāvēšanu, tomēr tiesa ņēma vērā, ka, atmaksājot aizdevumu daļējā apmērā, tas maksājuma mērķī ir atsaucies uz konkrētu aizdevuma līgumu, kā arī pušu sarakstēs norādījis, ka šie naudas līdzekļi saistīti ar aizdevumu. Līdz ar to tiesa secināja, ka atbildētājs ar savu rīcību iepriekš vienmēr ir apliecinājis, ka pušu tiesiskās attiecības vērtējamas atbilstoši aizdevuma tiesiskajam regulējumam.

Ņemot vērā minēto, tiesa secināja, ka nav pamata uzskatīt aizdevuma līgumu par spēkā neesošu, jo tas ir pretējs labiem tikumiem.

[6.4] Lai gan atbildētāja savos paskaidrojumos prasītāja rīcību vērtē kā pretēju labiem tikumiem, tomēr tiesa norādīja, ka līgumā paredzēto tiesību atbilstoša īstenošana vērtējama saskaņā ar Civillikuma 1.pantu, kas nepieļauj īstenot subjektīvās tiesības pretēji labai ticībai.

Atbildētājs uzskata, ka prasītājs nav rīkojies korekti, noraidot tā 2020.gada 23.maijā izteikto piedāvājumu sadalīt maksājumus termiņos, jo tādējādi faktiski apliecinājis, ka tā primārā interese ir nevis pamatparāda atgūšana, bet gan papildu naudas līdzekļu iegūšana par paredzētajiem procentu un līgumsoda maksājumiem.

Vienlaikus tiesa ņēma vērā, ka iepriekš puses jau bija panākušas kompromisu, saskaņā ar 2020.gada 1.februāra vienošanos pagarinot aizdevuma atmaksas termiņu līdz 2020.gada 30.martam. Turklāt prasītājs tam piekrita, neskatoties uz to, ka atbildētājs par finansiāla rakstura problēmām informēja vienīgi 2019.gada 20.decembrī, proti, gandrīz divus mēnešus pēc sākotnējā aizdevuma atmaksas termiņa beigām.

Tāpat atbilstoši iesniegtajam parāda aprēķinam lietošanas procentu pieaugums apstājās brīdī, kad iestājās aizdevuma atmaksas termiņš 2020.gada 30.martā, savukārt līgumsods aprēķināts kopš 2020.gada 31.marta, līdz ar to tiesa secināja, ka procenti un līgumsods netika aprēķināti vienlaicīgi. Tā kā prasītājs samazināja līgumsoda apmēru atbilstoši likuma prasībām, tiesa secināja, ka tas apzinās, ka nav tiesīgs saņemt līgumsodu lielākā apmērā, secīgi tam nav nekādas intereses novilcināt parāda atgūšanu.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka prasītājs iepriekš ir izrādījis gatavību piekāpties, dodot iespēju atbildētājam segt parādu. Vienlaikus ir izprotama prasītāja vēlme savlaicīgi atgūt parādu, līdz ar to prasītājs savas subjektīvās tiesības nav īstenojis pretēji labai ticībai.

[6.5] Tā kā aizdevuma līgums atzīstams par spēkā esošu, atbildētājam saskaņā ar Civillikuma 1587., 1943. un 1946.pantu iestājies pienākums atmaksāt aizdevumu un aizdevuma lietošanas procentus līgumā paredzētajā kārtībā.

Aizdevuma atmaksas termiņš iestājies 2020.gada 30.martā, līdz ar to tiesa atzina, ka prasītājs ir tiesīgs atprasīt visas summas samaksu. No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka prasītājs aprēķinājis aizdevuma lietošanas procentus 35 855,77 EUR par laiku no 2019.gada 5.jūlija līdz 2020.gada 30.martam. Tā kā atbildētājs kopumā samaksāja 450 000 EUR, saskaņā ar Civillikuma 1843.pantu neatmaksātā aizdevuma summa ir 85 855,77 EUR (500 000 EUR – (450 000 EUR – 35 855,77 EUR)).

Tā kā atbildētājs atbilstoši Civillikuma 1838.pantam nav iesniedzis maksājumu veikšanu apliecinošus dokumentus, tiesa atzina, ka prasība daļā par

neatmaksātā aizdevuma 85 855,77 EUR piedziņu ir apmierināma, bet daļā par 0,01 EUR piedziņu – noraidāma.

[6.6] Izvērtējot prasītāja prasību piedzīt līgumsodu, tiesa norādīja, ka Civillikuma 1716.panta trešās daļas mērķis ir ar likumu aprobežot kopējo līgumsoda apmēru, lai tas netiktu piemērots pretēji tā patiesajam nolūkam. Tā kā minētais līgumsoda apmēra ierobežojums izriet no likuma, tiesa atzina, ka šādas atrunas neiekļaušana aizdevuma līguma tekstā neietekmēja līgumsoda piemērošanas pieļaujamību vai spēkā esību.

Civillikuma 1717.pants paredz gadījumus, kad līgumsods atzīstams par spēkā neesošu, proti, līgumsoda procentu likme vai citi apstākļi padara to par nesamērīgu un netaisnīgu.

Izvērtējot aizdevuma līguma 4.1.apakšpunktā pielīgto līgumsodu 0,1% apmērā no aizdevuma un/vai neapmaksātās kredīta procentu summas par katru nokavēto kalendāro dienu, tiesa atsaucās uz Patērētāju tiesību aizsardzības centra vadlīnijām un secināja, ka, ja ar patērētājiem noslēgtajos līgumos pieļaujams noteikt līgumsodu arī par lietošanas procentu kavējumu, kā arī līgumsods var tikt noteikts līdz 0,5% dienā par katru kavēto dienu, tas vēl jo vairāk ir pieļaujams līgumos, ko savā starpā noslēguši divi komersanti.

Izvērtējot pieprasītā līgumsoda apmēru attiecībā pret pamatparādu, tiesa neatzina to par pārmērīgi lielu un netaisnīgu attiecībā pret atbildētāju kā komersantu, līdz ar to nav pamata līgumsoda samazināšanai vai atbildētāja atsvabināšanai no pienākuma to maksāt atbilstoši Civillikuma 1724.[1]pantam.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka apmierināma arī prasība par līgumsoda 8585,58 EUR piedziņu.

[6.7] Atsaucoties uz Civillikuma 1692., 1698., 1702.pantu, tiesa norādīja, ka aizdevuma līguma 4.5.apakšpunktā paredzēts, ka par aizdevuma atmaksu kā privātpersona galvo atbildētājs /pers. C/. Gan aizdevuma līguma ievadā, gan pušu rekvizītu un parakstu sadaļā kā līguma puses norādītas vienīgi SIA "SENSOL" kā aizdevējs un SIA "NORTH FOOD GROUP" kā aizņēmējs, kura vārdā parakstījies /pers. C/. Tādējādi tiesa atzina, ka ir nozīmīgi identificēt, vai atbildētājs /pers. C/, parakstot līgumu, vienlaikus paudis gribu galvot par no līguma izrietošajām saistībām.

Pamatojoties uz Civillikuma 1431.pantu, tiesa norādīja, ka, lai arī atbildētājs /pers. C/ nebija norādīts kā līguma dalībnieks, tomēr ar savu parakstu uz katras līguma lapas ir apliecinājis, ka viņam ir zināms viss līguma saturs, tostarp 4.5.apakšpunktā ietvertais galvojums, kas līguma tekstā ir īpaši izcelts. Neskatoties uz to, atbildētājs par to nav izteicis iebildumus un nav uzskatījis par šķērsli, lai līgumu parakstītu, tādējādi faktiski apliecinot savu piekrišanu galvot kā fiziskā persona.

Turklāt tiesa ņēma vērā, ka no atbildētāja iesniegtās 2020.gada 23.maija elektroniskās pasta sarakstes izdrukas izriet, ka starp pusēm jau iepriekš pastāvēja sadarbība un savstarpējā uzticība, līdz ar to pastāv pamats uzskatīt, ka līgumā nav atsevišķi izdalīts /pers. C/ kā galvinieks nevis tāpēc, ka viņš nepiekristu galvot par aizdevuma līgumā paredzētajām saistībām, bet abas puses tajā brīdī uzskatīja par pašsaprotamu, ka /pers. C/, parakstot aizdevumu līgumu, piekrīt arī galvojumam. Minēto vienlaikus apstiprina atbildētāja 2019.gada 20.decembra apliecinājums, kura rekvizītu daļā it kā norādītas vienīgi SIA "SENSOL" un SIA "NORTH FOOD GROUP", tomēr pašā apliecinājuma saturā tieši /pers. C/ apliecinājis gatavību pārdot tam piederošos transportlīdzekļus.

Ņemot vērā lietā esošos pierādījumus to savstarpējā kopsakarībā, tiesa secināja, ka atbildētājs /pers. C/, parakstot aizdevuma līgumu, vienlaikus apņēmies galvot par saistību.

Tiesa norādīja, ka nav nozīmes, ka līgumā nav norādītas konkrētas galvojuma robežas, jo gadījumā, ja puses nav vienojušās par pretējo, piemērojams Civillikuma 1692.pants, atbilstoši kuram galvinieks ir atbildīgs gan par galveno prasījumu, gan blakus prasījumiem.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina par pamatotu noteikt, ka piedziņas neiespējamības gadījumā no galvenā parādnieka, piedziņa vēršama pret galvinieku.

[7] 2021.gada 12.maijā atbildētāji iesniedza apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2021.gada 23.aprīļa spriedumu, pārsūdzot to pilnā apjomā.

[7.1] Atsaucoties uz tiesību doktrīnu, atbildētāji norāda, ka vienīgais atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP" arguments ir tas, ka aizdevuma līgums paredz pārmērīgi apgrūtinošas saistības. Tam, ka prasītājs neprasa visu, ko tam aizdevuma līgums ļauj, nav ietekmes uz līguma vērtējumu labu tikumu kontekstā. Vērtēts tiek pats līgums, nevis kreditora rīcība. Arī tam, ka tiesai saskaņā ar Civillikuma 1724.[1]pantu ir tiesības samazināt līgumsodu, nav nekāda nozīme, jo labiem tikumiem pretēji līgumi ir jau sākotnēji absolūti spēkā neesoši.

Pirmās instances tiesa šim principā vienīgajam argumentam tā arī nekādu uzmanību nepievērsa. Tā vietā sprieduma motīvu daļā ir virkne dažādu blakus apsvērumu, kuriem ar lietu nav īsti nekāda sakara un kas rada maldīgu iespaidu par atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP" pozīciju (juridiskajiem argumentiem). Atsaucoties uz sprieduma 6.3., 6.4.punktu, atbildētāji norāda, ka problēma jau nav ar to, ka aizdevuma līgums paredz procentus un līgumsodu, bet ar to, ka šie procenti un līgumsods kopā un līgumsods pat atsevišķi veido pārmērīgu ekonomisko slogu, kas nav savienojams ar Civillikuma 1415.pantu.

[7.2] Pirmās instances tiesa nav gluži nepamanījusi atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP" argumentu, jo īpaši par līgumsoda apmēru, tomēr no pirmās instances tiesas nostājas izriet, ka līguma puses var vienpusēji grozīt līgumus, jo īpaši, lai panāktu to atbilstību labiem tikumiem. Likums gan neaizliedz kreditoriem prasīt tikai daļu no tā, ko paredz līgums, bet šāda daļas prasīšana nenoved pie līguma satura izmaiņām tā, ka līgums kļūst saskanīgs ar labiem tikumiem. Pretējā gadījumā sanāktu, ka līguma atbilstība labiem tikumiem būtu atkarīga nevis no paša līguma, bet no vienas līguma puses – kreditora – faktiskās rīcības. Civillikumā noteiktie ierobežojumi līgumsodiem arī nenoved pie tā, ka līgumos var paredzēt jebkādus līgumsodus, neriskējot līgumu padarīt par pretēju labiem tikumiem. Drīzāk otrādi, ja līgums paredz kaut ko ar likumu aizliegtu, tad jo īpaši ir pamats izvērtēt, vai tas kopumā nenoved pie līguma absolūtas spēkā neesamības saskaņā ar Civillikuma 1415.pantu.

Sakarā ar pirmās instances tiesas atsauci uz Patērētāju tiesību aizsardzības centra apsvērumiem/vadlīnijām atbildētāji norāda, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centra redzējums neattiecas uz Civillikuma 1415.panta interpretāciju un Patērētāju tiesību aizsardzības centrs arī nav autoritāte likumu tulkošanas jomā. Ja Augstākās tiesas judikatūrā būtu tādi apsvērumi, tos varētu ņemt vērā. Patiesībā jau uzņēmēji atrodas daudz lielākā atkarībā no kredītdevēja kā patērētāji, kamdēļ tie ir jāaizsargā vēl vairāk, uz ko samērā jaunā spriedumā ir norādījusi Vācijas augstākā tiesa tā dēvētajā komisijas maksu lietā.

[7.3] Tā kā pats aizdevuma līgums ir absolūti spēkā neesošs, tad jautājums par šajā līgumā it kā ietvertu galvojumu it kā nebūtu aktuāls, bet, ja izrādītos, ka aizdevuma līgums tomēr ir spēkā, galvojums tāpat nebūtu spēkā, jo tāds nekad netika pielīgts.

Pirmās instances tiesas argumentam par akta parakstīšanu var izvirzīt tikpat vienkāršu pretargumentu – kāpēc parakstu sadaļā nevarēja atsevišķi izdalīt vietu trešajam parakstam no galvinieka, kas ir ierasta prakse? Ja rīkojas pretēji ierastai praksei, tad tas par kaut ko liecina. Galvojuma līgumus parasti arī slēdz ar daudz detalizētāku saturu, nekā viens samērā abstrakts teikums. Tas arī liecina, ka puses plānoja tikai nākotnē slēgt galvojuma līgumu, atrunājot dažādus būtiskus jautājumus, piemēram, atbildības apmēru utt.

Slēdzot līgumus, ir jākonstatē vismaz divi saskanīgi gribas izteikumi. Ka šādi gribas izteikumi ir bijuši, jāpierāda ir prasītājam. Prasītājs ir apmierinājies ar atsauci uz aizdevuma līguma tekstu, bet tiesai vajadzēja vadīties arī no Civillikuma 1508. un 1509.panta. Abi šie panti prasa aizdevuma līguma 4.5.punktu tulkot kā tādu, kas tikai paredz galvojuma līguma slēgšanu.

Atbildētāji lūdz pilnībā noraidīt prasību un piedzīt no prasītāja atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP" labā tiesas izdevumus 2255,75 EUR apmērā.

[8] 2021.gada 7.jūnijā Rīgas apgabaltiesā tika saņemta prasītāja atsauksme uz atbildētāju apelācijas sūdzību, kurā prasītājs uzskata, ka prasība ir

pamatota un apmierināma, bet atbildētāju apelācijas sūdzība ir noraidāma.

[9] Pamatojoties uz 2020.gada 5.jūnija likuma "Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums" 10.pantu, Civillietu tiesas kolēģija lietu izskata rakstveida procesā, jo ir iespējams nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu un tiesa nav atzinusi par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē. 2021.gada 17.jūnijā lietas dalībniekiem tika nosūtīts tiesas paziņojums par civillietas iztiesāšanu rakstveida procesā 2021.gada 3.novembrī, nosakot termiņu līdz 2021.gada 6.oktobrim lūgumu un paskaidrojumu iesniegšanai (lietas 102.-104.lapa).

Puses papildu paskaidrojumus vai citus procesuālos lūgumus neiesniedza.

M o t ī v u d a ļ

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

[11] Atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai apelācijas instances tiesas sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193.panta piektajā daļā minētos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu. Ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pārsūdzētajā Rīgas rajona tiesas 2021.gada 23.aprīļa spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, un atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā paustajai argumentācijai.

[11.1] Nav pamatots apelācijas sūdzībā minētais arguments, ka pirmās instances tiesa nav pievērsusi uzmanību atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP" vienīgajam argumentam, ka aizdevuma līgumā paredzētie procenti un līgumsods kopā un līgumsods pat atsevišķi veido pārmērīgu ekonomisku slogu, kas nav savienojams ar Civillikuma 1415.pantu.

No pirmās instances tiesas sprieduma ir redzams, ka spieduma motīvu daļas 6.3. un 6.4.punktā pirmās instances tiesa ir izvērtējusi aizdevuma līguma atbilstību Civillikuma 1415.pantam, tajā skaitā ir izvērtējusi aizdevuma līguma 2.6.apakšpunktā pielīgtos nokavējuma procentus un to apmēru, savukārt sprieduma motīvu daļas 6.7.punktā ir izvērtējusi aizdevuma līguma 4.1.apakšpunktā pielīgto līgumsodu un tā apmēru, atzīstot, ka procentu likme 10% no aizdotās aizdevuma summas un līgumsods 0,1% apmērā no aizdevuma un/vai neapmaksātās kredīta procentu summas par katru nokavēto dienu nav uzskatāmi par nesamērīgiem un ka nav pamata uzskatīt aizdevuma līgumu par spēkā neesošu, kam Civillietu tiesas kolēģija pievienojas. Savukārt atbildētāji, norādot paskaidrojumos un apelācijas sūdzībā uz pārmērīgi apgrūtinošām saistībām, nav iesnieguši nevienu pierādījumu, kas apstiprinātu šāda apgalvojuma pareizību.

[11.2] Nav pamatoti apelācijas sūdzībā minētie argumenti par līgumsoda nesamērīgo apmēru un absolūto spēkā neesamību.

Kā redzams no pirmās instances tiesas sprieduma motīvu daļas 6.7.punkta, pirmās instances tiesas secinājumi par to, ka pielīgtais līgumsods nav uzskatāms par nesamērīgu, ir pamatoti ar pielīgtās likmes izvērtēšanu, nevis ar kreditora faktiskās rīcības izvērtēšanu. Tādējādi nav pamatots apelācijas sūdzībā minētais viedoklis, ka pirmās instances tiesas nostāja liecina, ka līguma puses var vienpusēji grozīt līgumus, lai panāktu to atbilstību labiem tikumiem.

Nav pamatoti apelācijas sūdzībā izteiktie iebildumi pret pirmās instances tiesas atsaukšanos uz Patērētāju tiesību aizsardzības centra vadlīnijām. Pirmās instances tiesa ir izmantojusi minētās vadlīnijas kā kritēriju līgumsoda apmēra samērīguma noteikšanai, kas ir pieļaujami. Savukārt atbildētāji nav norādījuši nevienu kritēriju un nav iesnieguši tiesai nevienu pierādījumu, kas norādītu uz pielīgtā līgumsoda pārmērīgu apmēru, tādējādi nepierādot savu apelācijas sūdzībā izteikto apgalvojumu par pārmērīgu līgumsodu. Par to neliecina arī atsauce apelācijas sūdzībā uz Vācijas tiesas atziņām, ka uzņēmēji atrodas daudz lielākā atkarībā no kredītdevēja kā patērētāji, kamdēļ tie ir jāaizsargā vēl vairāk, jo izskatāmajā lietā pielīgtais līgumsods 0,1% dienā no aizdevuma neatmaksātās summas ir piecas reizes mazāks par Patērētāju tiesību aizsardzības centra vadlīnijās noteikto pieļaujamo līgumsodu 0,5% dienā no kavēto maksājumu summas.

[11.3] Nav pamatoti apelācijas sūdzībā minētie argumenti par galvojuma spēkā neesamību.

Pretēji apelācijas sūdzībā norādītajam pirmās instances tiesa savu viedokli par to, ka atbildētājs /pers. C/ ir paudis gribu galvot par no līguma izrietošajām saistībām, ir balstījusi ne tikai ar argumentu par akta parakstīšanu, bet arī ar lietas materiālos esošo pušu 2020.gada 23.maija elektronisko saraksti (lietas 69.lapa) un 2019.gada 20.decembra apliecinājumu, kurā atbildētājs /pers. C/ ir apliecinājis gatavību pārdot tam piederošos transporta līdzekļus, lai pa daļām nosegtu atlikušās neizpildītās saistības (lietas 24.lapa). Šāda atbildētāja /pers. C/ apņemšanās ir ietverta arī 2020.gada 9.janvāra vienošanās par aizdevuma atmaksas termiņa pagarinājumu un tās pielikumā Nr.1 (lietas 26.-28.lapa).

Ievērojot minēto, izskatāmajā lietā ir konstatējama atbildētāja /pers. C/ griba uzņemties galvojuma saistību, līdz ar ko nav pamatots apelācijas sūdzībā minētais viedoklis, ka saskaņā ar Civillikuma 1508. un 1509.pantu aizdevuma līguma 4.5.punkts ir tulkojams kā tāds, kas tikai paredz galvojuma līguma slēgšanu.

[12] Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi izvērtējusi lietas apstākļus un taisījusi pamatotu un likumīgu spriedumu, bet atbildētāju apelācijas sūdzībā minētie argumenti apstiprinājumu nav guvuši.

[13] Atbilstoši Civilprocesa likuma 195.pantam prasītājam nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP", bet piedziņas neiespējamības gadījumā no atbildētāja /pers. C/ likumiskos 6% gadā no galvenā parāda summas.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētāja SIA "NORTH FOOD GROUP", bet piedziņas neiespējamības gadījumā no atbildētāja /pers. C/ prasītāja labā piedzenami tiesas izdevumi: valsts nodeva par prasības pieteikumu 2255,75 EUR (lietas 8.lapa) un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 8,57 EUR (lietas 9.lapa), kopā tiesas izdevumi 2264,32 EUR.

[15] Atbilstoši Civilprocesa likuma 434.panta ceturtajai daļai, 204.[1]pantam nosakāms 10 dienu termiņš no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

R e z o l u t ī v ā

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432.-434.pantu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

SIA "SENSOL" prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "NORTH FOOD GROUP" un /pers. C/ par parāda piedziņu – apmierināt daļēji.

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "NORTH FOOD GROUP", reģistrācijas numurs 40103577704, bet piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, personas kods /personas kods/, SIA "SENSOL", reģistrācijas numurs 40103834799, labā neatmaksāto aizdevumu 85 855,77 EUR (astoņdesmit pieci tūkstoši astoņi simti piecdesmit pieci *euro* 77 centi), līgumsodu 8585,58 EUR (astoņi tūkstoši pieci simti astoņdesmit pieci *euro* 58 centi) un tiesas izdevumus 2264,32 EUR (divi tūkstoši divi simti sešdesmit četri *euro* 32 centi), kopā 96 705,67 EUR (deviņdesmit seši tūkstoši septiņi simti pieci *euro* 67 centi), samaksu veicot SIA "SENSOL" kontā LV22UNLA0050022509984, AS "SEB banka".

Noteikt SIA "SENSOL" tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no SIA "NORTH FOOD GROUP", bet

piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/ likumiskos 6% gadā no galvenā parāda summas.

SIA "SENSOL" prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "NORTH FOOD GROUP" un /pers. C/ daļā par pamatparāda 0,01 EUR piedziņu – noraidīt.

Noteikt 10 dienu termiņu no sprieduma stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no dienas, kad spriedums ir pieejams tiesas kancelejā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 *euro* apmērā.

Sprieduma sastādīšanas un pieejamības tiesas kancelejā datums – 2021.gada 5.novembris.

Tiesneši (personiskais paraksts) I.Grauda
(personiskais paraksts) D.Jansone
(personiskais paraksts) M.Sviķis

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU